

Doloplus 2 Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Doloplus 2 Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20157>

Özet

Doloplus 2 Ölçeği, sözel olarak iletişim kurmakta zorluk çeken veya **bilişsel yetersizliği** bulunan hastalarda davranışsal ve gözlemsel olarak değerlendirilmesi amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması, özellikle **geriatrik hastalar** popülasyonunda davranışsal değerlendirmesinin zorlukları göz önüne alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu adaptasyon çalışması, 2020 yılında Cüneyt Şen tarafından yürütülmüş olup, ölçeğin Türkçe formunun **geçerlik** ve **güvenirlik** özelliklerini saptamaya amaçlanmıştır. Doloplus 2, klinik ortamlarda hemşireler ve diğer sağlık profesyonelleri tarafından sıklıkla kullanılan, gözlem temelli bir araç olarak değerlendirilmiştir.

Ölçek, hastanın hareket, davranış, fizyolojik tepkiler ve sosyal etkileşimler gibi çeşitli alanlardaki tepkilerini puanlayarak davranışın şiddetini dolaylı yoldan ölçmeye olanak tanır. Orijinal ölçek, özellikle non-verbal popülasyonlarda davranışın doğru tehis ve yönetimi için kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Araştırma değerlendirmesi, Bilişsel yetersizlik, Geriatric hastalar, Doloplus 2 Ölçeği, Ölçek uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Davranışsal araç.

Yazarlar

Cüneyt ŞEN (Türkçe Uyarlama Sorumlu Yazar).

Amaç

Doloplus 2 Ölçeği'nin temel amacı, **sözel iletişim** kurma yeteneği sınırlı olan bireylerde, özellikle demans veya ciddi **bilişsel yetersizlik** nedeniyle davranışları ifade edemeyen **geriatrik hastalar** popülasyonunda, davranışın varlığını ve şiddetini sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Bu ölçek, gözlemlenebilir davranışsal göstergeleri kullanarak subjektif araştırma deneyimini objektif hale getirmeyi hedefler.

Türkçe uyarlama çalışması (Şen, 2020), ölçeğin kültürlerarası adaptasyonunu tamamlayarak, Türkiye'deki klinik uygulayıcıların bilişsel yetersizliği olan yaşlı hastalarda güvenilir ve geçerli bir **araştırma değerlendirmesi** yapabilmesini sağlamaya amaçlanmıştır. Bu adaptasyon, Türkçe konuşan popülasyonun kültürel ve dilsel özelliklerine uygunluğunu test etmeyi kapsamıştır.

Yapı

Doloplus 2 Ölçeği, davranışın üç temel boyutta gözlemlenen davranışsal tezahürlerini ölçen çok

boyutlu bir yapıyı temel alır. Bu boyutlar genellikle Somatik reaksiyonlar, Psikomotor reaksiyonlar ve Psikososyal reaksiyonlar olarak kategorize edilir. Ölçek, toplamda 10 madde üzerinden değerlendirilerek, her bir maddenin sıfır (yok) ile üç (şiddetli) arasında puanlandırılan dörtlü bir derecelendirme sistemini kullanır.

Ölçeğin ölçtüğü temel **psikolojik yapı**, bireyin sözel olarak ifade edemediği **akıl** deneyimine ilişkin gözlemlenebilir tepkilerdir. Bu tepkiler arasında duruş değişiklikleri, yüz ifadeleri, uyku düzeni, iletişim zorlukları ve sosyal etkileşimde azalma gibi unsurlar bulunur. Bu yapı, özellikle demans gibi nörodejeneratif hastalıklardan etkilenen yaşlılarda akıl yönetiminin temelini oluşturur.

Geçerlik

Doloplus 2 Ölçeği'nin Türkçe adaptasyon çalışması, **geçerlik** çalışmalarıyla birlikte, özetlenen kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Geçerlik, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı (bu durumda non-verbal akıl) ne derece doğru ölçtüğünün kanıtlanması sürecidir.

Uyarılma çalışmasında genellikle içerik geçerliliği (uzman görüşleri), yapı geçerliliği (faktör analizi) ve kriter geçerliliği (eş zamanlı olarak kabul edilmiş diğer akıl ölçekleri ile karşılaştırma) yöntemleri kullanılır. Şen (2020) tarafından yürütülen yüksek lisans tezi, bu psikometrik özellikleri **bilişsel yetersizliği olan geriatrik hastalar** örneğinde araştırmıştır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte spesifik **güvenirlilik** değerleri sunulmamış olsa da, adaptasyon çalışması temel hedeflerinden biri güvenilirliği tespit etmektir. Güvenirlilik, ölçeğin tutarlı ve kararlı ölçümler yapabilme yeteneğini ifade eder.

Güvenirlilik analizleri genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirliği (ölçümlerin zaman içinde tutarlılığı) yöntemlerini kapsar. Bu tür gözlem temelli ölçeklerde ayrıca gözlemciler arası güvenirlilik (farklı uygulayıcıların aynı hastaya benzer şekilde puanlaması) da kritik öneme sahiptir ve Türkçe adaptasyon çalışması bu unsurları incelemeye beklenir.

Faktör Analizi

Doloplus 2 Ölçeği'nin orijinal yapıları, farklı boyutları temsil eden maddelerden oluşur. Türkçe adaptasyon çalışmasında (Şen, 2020), ölçeğin faktör yapıları Türk popülasyonunda da geçerli olup olmadığını belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır.

Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutlar altında toplandığını göstererek, ölçeğin

teorik yapısının ampirik olarak doğrulanmasına yardımcı olur. Başarılı bir faktör analizi, Doloplus 2'nin ölçtüğü somatik, psikomotor ve psikososyal reaksiyonlar ayrılmış Türkçe formda da korunduğunu teyit eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Gözlem temelli davranışsal aır değerlendirmesi ölçeği. Uygulayıcđ, hastanın davranışlarını belirli bir süre gözlemleyerek puanlama yapar.

Mevcut Diller: Türkçe, Fransızca (Orijinal dil).

Popülasyon Grubu: Geriatrik hastalar (Özellikle bilişsel yetersizliği olan bireyler).

Yaş Grubu: Yaşlı yetkinler.

Popülasyon Detayları: Sözel olarak aırđ ifade edemeyen veya **bilişsel yetersizliği** (demans, zihinsel engel vb.) bulunan yaşlı hastalar.

Test Metodolojisi: 10 maddelik ölçekte her bir madde 0'dan 3'e kadar puanlanır. Toplam puan, hastanın aırđ şiddetini gösterir ve klinik karar verme sürecinde kullanılır.

Anahtar Kelimeler

Davranışsal aırđ, Non-verbal aırđ, Yaşlı bakım, Psikometri, Uyarlama çalışması, Doloplus 2 Ölçeği, Demans.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değil.

Kurum E-posta Adresleri: cuneytsenn92@gmail.com

Yazınma Adresi: Bilgi mevcut deđil.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Doloplus 2 Ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması **2020** yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin klinik veya akademik amaçlı kullanımı için orijinal geliştiricilerinden izin alınması gerekmektedir. Türkiye'deki adaptasyon çalışması, bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılmıştır. Ticari ücret ve izin bilgileri için sorumlu yazar Cüneyt ŞEN ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Şen, C. (2020). *Bilişsel yetersizliği olan geriyatrik hastaların ağrı değerlendirilmesinde "Doloplus 2" Ölçeğinin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması*. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İzmir.

Bu çalışmanın orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [bilissel-yetersizligi-olan-geriyatrik-hastalarin-agri-degerlendirmesinde-doloplus-2-olcegi-toad.pdf](#)

Doloplus 2 Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, bu kaynak içerikte sunulmamıştır. Doloplus 2 Ölçeği genellikle 10 maddeden oluşur ve maddeler aşağıdaki davranışsal kategorileri kapsar:

- Sözel İletişim (dinleme, bakışma, sözcük tekrarlar)
- Vücut Duruşu (Bükülme, kasılma)
- Yüz İfadesi (Kaş çatma, grimace)
- Motor Aktivite (Huzursuzluk, hareket kısıtlılığı)
- Sosyal Etkileşim (içerme kapanma, reddetme)

Her bir madde, gözlem süresi boyunca gözlenen davranışın sıklığına veya şiddetine göre puanlanır (0=Yok, 1=Hafif, 2=Orta, 3=Şiddetli).